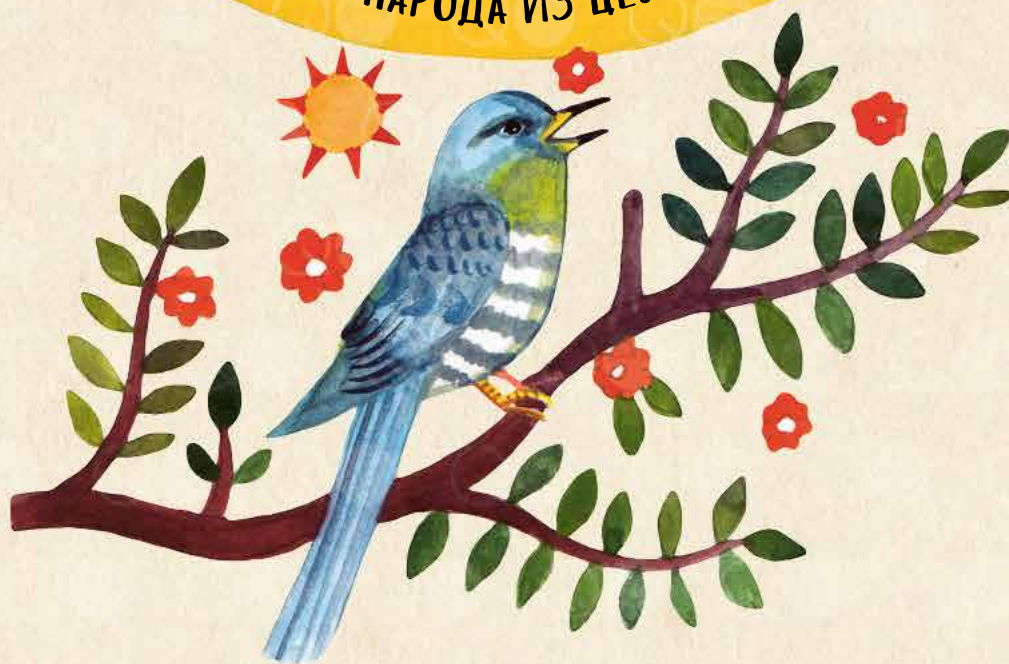

ПРЕДАЊА О
ПРИРОДИ

ВЕРОВАЊА НАРОДА ИЗ ЦЕЛОГ СВЕТА

КЛЕР КОК-СТАРКИ
ИЛУСТРОВАЛА АИЧ

— Laguna —

САДРЖАЈ

ЖИВОТИЊЕ

ОДАНИ ХРТ ГЕЛЕРТ, велшка легенда	8
ПСИ И МАЧКЕ	10
ДОМАЋЕ ЖИВОТИЊЕ	12
КОЊИ И МАГАРЦИ	14
ЖИВОТИЊЕ СА ЛИВАДЕ	16
ГМИЗАВЦИ И ЖАБЕ	18

ПТИЦЕ

КРАЉ ПТИЦА, келтска народна прича	20
СВРАКЕ, ВРАНЕ И ГАВРАНОВИ	22
МОРСКЕ ПТИЦЕ	24
ГРАБЉИВИЦЕ	26
ПЕВАЧИЦЕ	28
ДОМАЋЕ ПТИЦЕ	30

ИНСЕКТИ

МРАВ И МЕДВЕД, северноамеричка легенда	32
ПЧЕЛЕ, ОСЕ И СТРШЉЕНОВИ	34
ЛЕПТИРИ, МОЉЦИ И ВИЛИНИ КОЊИЦИ	36
ПАУЦИ	38
МРАВИ, БУБАМАРЕ И БУБЕ	40

ЦВЕЋЕ, БИЉЕ И ДРВЕЋЕ

ЗАШТО ДРВЕЋЕ ШАПУЋЕ, естонска легенда	42
КОРОВ	44
ЦВЕЋЕ	46
ЖИТО, ПОВРЋЕ И ЛЕКОВИТО БИЉЕ	48
ЛИСТОПАДНО ДРВЕЋЕ	50
ЗИМЗЕЛЕНО ДРВЕЋЕ И ЖБУЊЕ	52
ВОЋКЕ	54

ВРЕМЕНСКЕ ПРИЛИКЕ

КАКО СУ НАСТАЛИ ОБЛАЦИ, грчки мит	56
СУНЦЕ И ТОПЛИ ДАНИ	58
КИША, ВЕТАР И ОЛУЈЕ	60
СНЕГ, МРАЗ И ЛЕД	62
СУНЦЕ, МЕСЕЦ И ЗВЕЗДЕ	64
ОБЛАЦИ	66

ЗНАМЕЊЕ

СРЕЋА ИЛИ НЕСРЕЋА, кинеска народна прича	68
СРЕЋА	70
НЕСРЕЋА	72
АМАЈЛИЈЕ	74

РЕЧНИК	76
ИНДЕКС	77

ОДАНИ ХРТ ГЕЛЕРТ

Велшка легенда

Велшки принц Луелин Велики живео је у великом двору у срцу Сноудоније у месту које се данас зове Бедгелерт. Волео је да лови и дане је срећно проводио у шуми са својим ловачким псима. Али једног дана, када је позвао псе, његов омиљени хрт Гелерт није се одазвао. Нестрпљив да настави пут, Луелин је слегнуо раменима и кренуо без свог оданог пријатеља.

По повратку из лова, лакнуло му је кад је угледао Гелерта како радосно цупка ка њему. Али срећа што га види ишчезла је чим је приметио да му са њушке капље крв. Узрујан, Луелин је потрчао ка соби свог синчића и ужаснуо се оним што је угледао. Колевка је била преврнута, зид попрскан крвљу, а од његовог сина није било ни трага ни гласа. Како је само могао?! Његов љубимац је убио његово најдраже дете? Махнит и скрхан болом, Луелин је исукао мач и зарио га у Гелерта.

Док је умирао, хрт је испустио жалосни јецај који је прекинуо звук бебиног плача. Немогуће! Луелин је потрчао ка месту одакле је звук допирао, испод преврнуте колевке. Ту је пронашао свог сина наследника, који му се смешио. Поред детета је лежало беживотно тело огромног вука. Луелин је тад увидео да је погрешно, али је било прекасно.

Његов верни Гелерт није наудио беби, већ ју је одбранио од вука. Луелин је подигао псеће обамрло тело, изнео га кроз капију и сахранио испод хрпе камења тако да сви могу да виде где лежи најхрабрија животиња у краљевству. Гроб је служио као опомена људима да не доносе исхитрене одлуке, чувајући истовремено сећање на оданост и храброст паса. Иако никад није успео да замени Гелерта, Луелин је отад увек држао чопор ловачких паса који су штитили његову породицу.

Место Бедгелерт (што на велшком значи „Гелертов гроб“) добило је име у част Гелерта, а и дан-данас многи путници хрле да посете гроб овог дивног пса. Иако је гроб подигнут много година након његове смрти, захваљујући легенди, сећање на овог верног хрта наставља да живи.

ПСИ И МАЧКЕ

Пси и мачке већ стотинама година важе за највољеније човекове пријатеље. У многим културама верни пси чувају капије подземног света, попут Кербера, троглавог пса из грчке митологије. С друге стране, људи су одувек били сумњичави према мачкама. Сматрали су да имају магичне моћи и да се често друже с вештицама.

У Немачкој верују да мачке доносе несрећу кад ти пређу пут. Ако се ово деси на почетку путовања, онда је боље да се вратиш кући и кренеш на путовање за дан или два.

Неки људи кажу да можеш видети свет вила ако се дубоко загледаш у мачје очи. У келтској митологији постоји веровање о огромној црној мачки званој Мачка Сит (што значи вилинска мачка). Велика је као пас, има белу звезду на грудима и верује се да краде душе умрлих.

Према енглеском фолклору Грим је огроман црни пас са сјајним очима. Верује се да ће свако ко види Грима убрзо умрети. Артур Конан Дојл је своју књигу „Баскервилски пас“ о детективу Шерлоку Холмсу засновао на овој легенди, а у „Затворенику из Аскабана“ Сиријус Блек поприма pseћи облик Грима када га Хари Потер први пут види.

У једној афричкој народној причи, пореклом из Конга, приповеда се да су пас и шакал живели заједно у грму. Пошто им је било хладно и нису били срећни, пас је одлучио да оде да живи с људима јер су њих грејале топле ватрице и костију је било у изобиљу. Због тога шакал сваке ноћи завија настојећи да дозове свог старог пријатеља пса да му се врати.

Према предању из Велса виле су некад јахале на псима расе корги. Зато ови пси имају шаре на крзну које показују где је некад стајало вилинско седло.

У Холандији се верује да су мачке грозне трачаре. Зато су људи пажљиви у њиховој близини и никад не откривају своје добро чуване тајне уколико су мачке у просторији.

Према корејској митологији помрачење месеца или сунца настаје због ватрених паса који чувају подземни свет. Ови пси се називају бул-гае и с времена на време покушавају да украду сунце или месец. Кад угризу сунце, оно им испече уста, а кад загризу месец, он је толико хладан да не могу да га задрже у устима дуго. Зато и ова помрачења кратко трају.

ДОМАЋЕ ЖИВОТИЊЕ

Домаће животиње већ хиљадама година помажу човеку да преживи. Пошто су увек биле веома важне за опстанак људи, о њима постоје многа веровања и легенде. Краве, овце, козе и свиње се у фолклору често везују за добробит и благостање.

Сураби је име за „краву изобиља“ у хиндуизму. То је мајка свих крава и свом власнику може да дâ све што пожели.

Верује се да су овце сведочиле Исусовом рођењу у сламнатим јаслама. Зато се сваке године на Бадње вече (али само ако нема људи у близини) окрећу ка истоку, поклоне три пута и добију дар говора који те ноћи могу да користе.

У европским веровањима козе су често представљене као тврдоглава створења, док су у Африци и на Блиском истоку приказане с много поштовања. Према нордијској митологији кочије бога Тора вуку две козе које се зову Тангриснир (Шкрипало) и Тангнјостр (Шкргутало).

Црне овце су ретке и лако их је уочити у стаду белих оваца. Одавде потиче израз „црна овца“ који користимо да опишемо нешто што по изгледу или понашању одудара од групе.

У скоро свим деловима Европе верује се да црна овца доноси несрећу, осим у Енглеској где фармери мисле да ће усрећити оног ко је види.

Свиња је дванаести знак кинеског Зодијака. Место у Зодијаку је према легенди одредио Цар од Жада, по редоследу којим су животиње пристизале на његову прославу. Свиња се успавала, па је закаснила и стигла последња, а зато се и данас мисли да је лења.

Због копита на стопалима, козе се често повезују и са ђаволом. Неки људи кажу да козе сваког дана нестану на сат времена и да тад одлазе у посету свом пријатељу ђаволу да би очеткале браду.

Када се на Тајвану догоди земљотрес, родитељи децу теше речима да је то само крдо бивола који спавају под земљом, а њихово хркање и окретање у сну изазива подрхтавање тла.

Некад се веровало да крава дах може да ублажи и умири болове у грудима. Зато се људима са плућним болестима саветовало да спавају у штали с кравама како би се залечили њиховим лековитим дахом.

КОЊИ И МАГАРЦИ

Богиње и богови су нарочито ценили коње, те су их узимали за своје сапутнике због њиховог задивљујућег изгледа и грациозних покрета. Зато се одувек веровало да потковице доносе срећу.

Магарци и мазге су пак важили за тврдоглава, понекад и глупава створења.

Епона је била келтско-римска богиња коју су славили у Галији, на простору данашње Француске. Она је била заштитница коња, мазги и магараца. Веровало се да док јаше Епона заправо прати и штити душе мртвих на путу ка загробном животу.

У Персији су веровали да њакање магарца звучи као врисак злог духа. Везивање камена за реп требало је да помогне магарцу да престане да прави ту грозну буку. У Европи се међутим веровало да ћеш имати много среће ако чујеш њакање магарца чим се пробудиш.

Стари Грци су веровали да је бог мора Посејдон направио прве беле коње од морске пене. У хиндуизму такође постоји легенда да је седмоглави коњ Учаишрава изронио из океана.

Ирски краљ Лаори Линшок имао је коњске уши које је крио испод дуге косе. Да би сачувао тајну, шишао се једном годишње, а онда би погубио берберина који га је ошишао. Један берберин је успео да побегне и шапнуо је тајну најближем дрвету. На несрећу краља, дрво је посечено и од њега су направили свиралу која је испуштала звук: „У нашег краља коњске уши.“ И тако је његова тајна била откривена.

Када у Ирској наиђу на уморног, знојавог коња замршене гриве и уковрцаног репа, људи верују да су тог коња целе ноћи јахале виле. Да се ово не би дешавало, власници коња су качили гвоздене потковице у шталама да би уплашили виле које се према веровању боје гвозђа.

Према бразилској митологији Безглава Мула је дух жене коју су проклели да у облику муле без главе трчи широм земље и бљује ватру. Људско обличје ће јој се вратити једино ако неко успе да јој скине узде.

